

Financiële consequenties externe inhuur:

Kostensoort: Externe inhuur n.v.t.

Bedrag: € 0,00

Financiële consequenties opdracht/uitbesteding:

Kostensoort: Uitbesteding n.v.t.

Bedrag: € 0,00

Gedeputeerde

belast met

behandeling: dhr. B.L.L. van der Velde - Informatie & Automatisering

Vergadering PS: 12 december 2025

Nr:

Agenda nr:

Vergadering GS: 2 december 2025

Nr: 795203

Onderwerp: Toestemming toetreding GR Zeeuws Archief 2026 en wijziging GR Zeeuws Archief 2027

Aan de Provinciale Staten van Zeeland

Samenvatting:

De minister van OCW heeft in 2018 aangekondigd per inwerkingtreding van de nieuwe Archiefwet uit de gemeenschappelijke regelingen (GR) van alle Regionale Historische Centra (RHC's) in Nederland te treden. Doordat het Rijk uittreedt, zou in het geval van RHC Zeeuws Archief, een GR overblijven met alleen Middelburg en Veere als deelnemers. Provincie Zeeland, Waterschap Scheldestromen, de gemeenten Terneuzen, Vlissingen en Schouwen-Duiveland nemen momenteel diensten af op basis van een dienstverleningsovereenkomst (DVO). Omdat een GR met twee partijen als te smalle (bestuurlijke) basis wordt beschouwd hebben de genoemde partijen toetreding tot de GR verkend en in maart 2024 en juli 2025 een zienswijsetraject doorlopen.

Beantwoording zienswijzen Provinciale Staten

De eerste vier zienswijzen uit maart 2024 zijn in de zienswijzeprocedure in juli 2025 beantwoord. Voor de volledigheid hebben wij deze antwoorden nogmaals opgenomen en aangevuld met de laatste inzichten.

1. *Provinciale Staten vinden het van belang dat alvorens de provincie toetreedt formeel bevestigde langjarige afspraken met het Rijk worden gemaakt over de hoogte, duur en indexering van de financiële bijdrage van het Rijk.*
2. *PS vinden het van belang dat alvorens de provincie toetreedt formeel bevestigde langjarige afspraken met het Rijk worden gemaakt over de hoogte, duur en indexering van de financiële bijdrage voor de huur, beheer en onderhoud van de gebouwen van het Zeeuws archief.*

Antwoord:

Op basis van de SPUK-regeling (specifieke uitkering) en de diverse andere documenten (het convenant, de drie brieven van OCW aan Zeeland incl. bijlagen, en de nieuwe Archiefwet) is voldoende vastgelegd dat de minister van OCW financieel wil blijven bijdragen aan de instandhouding van het Zeeuws Archief op het huidige niveau met de stellige intentie tot indexering.

De minister van OCW verstrekt op grond van artikel 3.2 van de nieuwe Archiefwet een SPUK aan het Zeeuws Archief (zie bijlage 5b-c). Dit valt samen met de datum uittreding van OCW uit de GR Zeeuws Archief (naar verwachting 1 januari 2027).

- *Hoogte*

De hoogte van de SPUK is gelijk aan de bijdrage van het Rijk als deelnemer aan de gemeenschappelijke regeling van een RHC in het laatste jaar voor uittreding van het Rijk uit genoemde gemeenschappelijke regeling. Voor 2025 is dit een lumpsum bedrag van € 3.828.222. Dit bestaat uit een bijdrage voor de beheertaak van de rijksarchieven (€ 1.795.019) en een bijdrage voor huur, beheer, onderhoud en instandhouding van de gebouwen (€ 2.033.203).

De bijdrage voor de huur, beheer en onderhoud van het pand verandert niet ten opzichte van de huidige situatie. Wel is het zo dat de hoogte van de door het Zeeuws Archief af te dragen huurpenningen in de tijd steeds verder afneemt als gevolg van de aflossing van de lening door het Rijkvastgoedbedrijf, waardoor extra financiële ruimte ontstaat voor het Zeeuws Archief.

- *Duur:*
Op grond van artikel 3.2, eerste lid, van de nieuwe Archiefwet is de minister verplicht om een specifieke uitkering te verstrekken voor de uitvoering van taken die de minister aan de RHC's heeft overgedragen. Deze taakoverdracht is in beginsel voor onbepaalde tijd, en kan uitsluitend in een aantal specifieke gevallen – opgenomen in artikel 3.3, eerste lid, van de wet – worden ingetrokken.: 1) Op eigen verzoek van het RHC, 2) bij gebrekkig beheer of aanmerkelijk tekortschieten door het RHC waardoor de toegankelijkheid van de collecties in gevaar komt en 3) bij een beleidsmatige heroverweging door de minister. In dit laatste geval zal de financiële rijksbijdrage nog vijf jaar doorlopen. Ook dit is vastgelegd in de nieuwe Archiefwet.

OCW streeft een langdurige relatie na voor het beheer van de rijksarchieven en heeft dit aanvullend met de ondertekening van het convenant met de RHC's bevestigd. De jaarlijkse verstrekking van de SPUK doet niet af aan het feit dat de SPUK een structureel karakter heeft.

- *Indexering:*
Uit de artikelen 2 lid 4 en 5 van de SPUK-regeling blijkt dat de minister de specifieke uitkering jaarlijks kan verhogen, rekening houdend met de ontwikkeling van de kosten in de arbeidsvoorwaarden of van de kosten in de ontwikkeling van het prijspeil. De Minister van OCW is hierbij afhankelijk van de Minister van Financiën. Deze bepaalt jaarlijks óf en op welke wijze geïndexeerd wordt. Het ministerie van OCW tot op heden ieder jaar indexering toegepast, zelfs wanneer OCW vanuit het ministerie van Financiën geen volledige indexering kreeg toebedeeld, zoals in het afgelopen jaar het geval was.

Ten aanzien van de financiële bijdrage van het Rijk hebben we het maximaal haalbare bereikt. Het grootste deel van de voorwaarden is geborgd, slechts op enkele punten is er nog beperkte onzekerheid. Dit betreft het formele begrotingsvoorbehoud voor uitkering van de SPUK en daadwerkelijke indexering hiervan. We stellen tegelijkertijd vast dat zekerheid op deze onderdelen niet mogelijk is, gelet op de werkwijze binnen het ministerie van Financiën. Bovendien hangt dit samen met het budgetrecht dat de Tweede Kamer heeft. In de huidige GR Zeeuws Archief is deze er ook niet. De inwerkingtreding van de nieuwe Archiefwet of ondertekening van de SPUK zal daarin geen verschil qua zekerheid opleveren. Desondanks achten wij deze afspraken acceptabel en geven ons voldoende vertrouwen om tot een definitief besluit tot toetreding over te gaan.

3. *PS verzoeken bij het Rijk erop aan te dringen snel duidelijkheid te verschaffen over de definitieve uittredingsdatum.*

Antwoord:

De beoogde datum van uittreding door de minister van OCW uit de gemeenschappelijke regelingen is 1 januari 2027. Vanaf die datum treden de nieuwe afspraken in werking. Deze datum hangt samen met de beoogde inwerkingtreding van de Archiefwet 20.. op uiterlijk diezelfde datum. In deze wet ligt namelijk de rechtsgrondslag besloten voor de delegatie van taken aan het RHC en de bijbehorende financiering (artikelen 3.1 en 3.2).

Momenteel ligt de Archiefwet 20.. ter behandeling voor in de Eerste Kamer. Het antwoord van de minister op vragen van de Eerste Kamer zal binnenkort aan de Eerste Kamer verzonden worden waarna het wetsvoorstel nog dit najaar door de Eerste Kamer behandeld kan worden.

4. *Voorts vinden PS het wenselijk dat Zeeuwse overheden deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling, zeker als zij via een DVO diensten afnemen van het Zeeuws Archief.*

Antwoord:

Het is aan het Zeeuws Archief en de Zeeuwse overheden om hierin een keuze te maken.

Het Zeeuws Archief wenst de bestuurlijke structuur van de GR te versterken met overheden die het beheer afnemen voor zowel de analoge als digitale archieven. Naast de bestaande GR-leden Middelburg en Veere zijn alle partijen die bij aanvang van dit traject (2023) een DVO hebben voor zowel analoog en digitaal opgenomen in de vraag tot aansluiting: Provincie Zeeland, Waterschap Scheldestromen, de gemeenten Terneuzen, Vlissingen en Schouwen-Duiveland.

Op dit moment heeft de gemeente Kapelle een DVO voor het analoge archief. De gemeenten Borsele en Tholen nemen DVO-diensten af voor het digitale archief. Voor de overige gemeenten Goes, Hulst, Noord-Beveland, Reimerswaal geldt dat zij geen diensten afnemen bij het Zeeuws Archief. Indien deze overheden later wensen aan te sluiten met analoog en digitaal archief, is daar zeker de mogelijkheid voor en zal dat ook bevorderd worden. Overheden die uitsluitend aansluiting voor het digitaal archief bij het e-Depot wensen, of uitsluitend hun analoge archieven wensen over te brengen, houden de mogelijkheid voor aansluiting door middel van een DVO. Onlangs (oktober 2025) heeft de gemeente Sluis een DVO afgesloten voor zowel digitaal als analoog archief. De deelname van de Provincie Zeeland als grootste Zeeuwse partij is cruciaal in de aanmoediging van (toekomstige) deelname van de andere Zeeuwse overheden in de GR.

5. *PS stemmen in met het voorstel om toe te treden tot de GR Zeeuws Archief per januari 2026, waarbij de volgende kanttekening wordt gemaakt:*
- *Provinciale Staten wensen de VZG-normen, specifiek voor reservevorming en indexering niet toe te passen voor de Provincie Zeeland en betreffende passages in de regeling te vervangen door:*
 - o *een algemene reserve van maximaal 5%, tenzij het (op basis van een jaarlijkse risicoanalyse) benodigde weerstandsvermogen een ander percentage vraagt.*
 - o *een indexering op basis van de som van twee derde van de 'prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers' en een derde van de 'prijs overheidsconsumptie, netto materieel' (IMOC), zoals gepubliceerd in de septembercirculaires gemeenten- en provinciefonds van het begrotingsjaar voorafgaand aan het begrotingsjaar waarop het indexpercentage wordt toegepast.*
 - *Provinciale Staten achten het van belang dat de gemeenschappelijke regeling voldoende middelen beschikbaar krijgt vanuit haar deelnemers voor het adequaat uitvoeren van de taken die bij de gemeenschappelijke regeling zijn gelegd.*

Antwoord:

Waterschap Scheldestromen heeft dezelfde zienswijzen ingediend. Alle partijen hebben inmiddels bestuurlijk ingestemd met de formulering zoals is vermeld in uw zienswijzen. Deze formulering is verwerkt in bijgevoegde definitieve regelingen.

6. *Provinciale Staten willen benadrukken dat de eventuele meerkosten van het e-Depot ten laste zouden moeten komen van alle partijen die deelnemen aan het e-Depot. Dat betekent dat zowel de overheden met een DVO met het Zeeuws Archief als de deelnemers aan de GR Zeeuws Archief deze eventuele meerkosten dragen.*

Antwoord:

Het Zeeuws Archief heeft bevestigd dat er over meerkosten die samenhangen met de opslag (prijs per terabyte) afspraken zijn gemaakt. Ook zit er in de DVO's een risico-opslag van 15% voor het e-Depot. Het Zeeuws Archief verwacht verder geen meerkosten.

Wat willen we bereiken?

In de Archiefwet is het belang van overheidsdocumenten vastgelegd ten aanzien van de uitvoering van de publieke taken, voor het afleggen van verantwoording en voor het belang van archieven als onderdeel van het cultureel erfgoed. Daarvoor zijn robuuste organisaties nodig die in staat zijn de analoge en digitale overheidsdocumenten duurzaam toegankelijk te houden en beschikbaar te stellen.

Voor het realiseren van een robuuste archiefdienst willen we toetreden tot de GR Zeeuws Archief per januari 2026. Hierdoor ontstaat er een GR met het Rijk en de volgende Zeeuwse overheden: gemeenten Middelburg, Veere, Terneuzen, Vlissingen en Schouwen-Duiveland,

Waterschap Scheldestromen en Provincie Zeeland. Het Rijk blijft deelnemer tot de inwerkingtreding van de nieuwe Archiefwet, naar verwachting uiterlijk per 1 januari 2027.

Waarom kunnen we zien of alles bereikt is?

Na publicatie van de inwerkingtreding van de nieuwe GR door de Gemeente Middelburg in gemeenteblad. Hierna is Provincie Zeeland onderdeel van het Algemeen Bestuur (AB) Zeeuws Archief. De leden (voorzitter en twee leden) van het Dagelijks Bestuur (DB) worden door en uit het AB aangewezen. Het aantal stemmen dat de leden van het DB hebben, mag niet groter zijn dan de helft van het totaal uit het AB. In de GR 2026 bestaat het DB uit één Rijksbestuurder en twee leden uit de Zeeuwse deelnemers. In GR 2027 stap het Rijk eruit. Voor beide GR-en geldt dat de samenstelling van het DB in het eerste AB van het jaar wordt besloten. De stemverhouding binnen het AB is als volgt:

Stemverhouding	GR 2026	GR 2027
Rijk	39	-
Provincie Zeeland	10	5
Gemeente Middelburg	7	3
Gemeente Schouwen-Duiveland	6	3
Gemeente Terneuzen	6	3
Waterschap Scheldestromen	4	2
Gemeente Vlissingen	4	2
Gemeente Veere	2	1
Totaal	78	19

Wat doen we daarvoor?

Wij vragen uw Staten toestemming voor:

- Toetreding tot de GR Zeeuws Archief per 1 januari 2026;
- Het wijzigen van de GR Zeeuws Archief medio 2026 om de uittreding van OCW per 1 januari 2027 mogelijk te maken.

Wat zijn de klimaateffecten?

N.v.t.

Wat mag het kosten?

Toetreding tot de GR brengt geen extra kosten met zich mee. De kosten à €810.295 per jaar (prijsspeil 2025) zijn vervat in de huidige DVO-bijdrage aan het Zeeuws Archief. Wat daarna wel verandert t.o.v. de DVO, is de jaarlijkse indexerings. Hierop zal maatwerk geleverd moeten worden door het provinciale budget voor de deelnemersbijdrage ZA jaarlijks via de provinciale najaarsnota bij te stellen.

Financiële consequenties externe inhuur:

N.v.t.

Communicatieparagraaf

De minister van Onderwijs Cultuur en Wetenschap heeft in 2018 aangekondigd per inwerkingtreding van de nieuwe Archiefwet uit de gemeenschappelijke regelingen (GR) van alle Regionale Historische Centra (RHC's) in Nederland te treden. Op Zeeuwse schaal fungeert het Zeeuws Archief als RHC. Doordat het Rijk uittreedt, zou in het geval van het Zeeuws Archief een GR overblijven met alleen Middelburg en Veere als deelnemers. De Provincie Zeeland, waterschap Scheldestromen en de gemeenten Terneuzen, Vlissingen en Schouwen-Duiveland nemen momenteel diensten af op basis van een dienstverleningsovereenkomst (DVO). Omdat een GR met twee partijen als te smalle basis wordt beschouwd, heeft het Zeeuws Archief samen met de genoemde zeven Zeeuwse overheden een verkenning uitgevoerd naar toetreding tot de GR voordat de nieuwe Archiefwet in werking is getreden. Nadat in juli 2025 Provinciale Staten om zienswijzen zijn gevraagd, wordt nu om toestemming voor toetreding per januari 2026 gevraagd.

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig bijgevoegd ontwerp-besluit.

Gedeputeerde Staten,

H.M. de Jonge, voorzitter

Drs. M.C.J. Franken, secretaris-algemeen directeur

Onderwerp:

Toestemming toetreding GR Zeeuws Archief 2026

Ontwerpbesluit

De staten der provincie Zeeland,
gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten van 4 november 2025, nr. 795203;

besluiten:

Gedeputeerde Staten conform art. 1 lid 4 Wet gemeenschappelijke regelingen toestemming
te verlenen tot:

- toetreding tot de Gemeenschappelijke Regelgeving (GR) Zeeuws Archief per begin 2026.
- wijziging van de GR Zeeuws Archief na inwerkingtreding van de nieuwe Archiefwet en uittreding van OCW per 1 januari 2027